

F. t. l. om ophavsret

I en del tilfælde vil offentlige arkivalier have karakter af litterære eller kunstneriske værker, der er beskyttede efter ophavsretsloven. Dette gælder både materiale, som fx privatpersoner indsender til en offentlig myndighed, og materiale, som er udarbejdet af myndigheden selv, og som ikke falder ind under lovforslagets § 9 om offentlige aktstykker. Den ophavsretlige beskyttelse varer som hovedregel, indtil 70 år er forløbet efter ophavsmandens dødsår, jf. lovforslagets § 63.

Med hensyn til den nærmere forståelse af udtrykkene »offentlige arkivalier«, »private arkivalier« og et »offentligt arkiv« henvises til arkivloven og forarbejderne hertil. Det bemærkes, at radio- og tv-udsendelser efter forarbejderne til arkivloven ikke omfattes af arkivlovens bestemmelser og således heller ikke af bestemmelserne om arkivadgang.

Arkivadgang indebærer, at arkivalierne gøres tilgængelige for almenheden, hvilket omfattes af ophavsmandens enerettigheder efter ophavsretslovens § 2. Da undtagelsesbestemmelserne i lovforslagets kap. 2 i en del tilfælde ikke giver hjemmel til arkivadgang, bl.a. fordi der ofte er tale om ikke-offentliggjorte værker, finder Kulturministeriet, at der bør gennemføres en ny undtagelsesbestemmelse, som medfører, at ophavsretten ikke er til hinder for arkivadgang efter arkivlovgivningen. De rettighedsmæssige interesser, som er involveret i en sådan tilgængeliggørelse af materialer, der er udarbejdet af eller indgået til offentlige myndigheder, må antages at være minimale.

Tilsvarende overvejelser førte i 1985 til gennemførelse af en særlig kollisionsregel om forholdet mellem ophavsretsloven og aktindsigt efter offentlighedslovgivningen, jf. lovforslagets § 27, stk. 1.

Det kgl. Bibliotek og Rigsarkivet har under høringsen gjort opmærksom på, at der er behov for en tilsvarende kollisionsregel for private arkivalier. De to institutioner har fremhævet, at der i praksis med hensyn til tilgængeliggørelse af private arkivalier skelnes mellem gennemsyn og offentlig benyttelse af arkiverne. Adgang til gennemsyn af private arkivalier, der nyder ophavsretlig beskyttelse, sker under personligt ansvar for brugeren for, at ophavsretten ikke krænkes gennem offentliggørelse af materialet uden ophavsmandens tilladelse. Denne praksis har ifølge det oplyste ikke givet anledning til problemer. Såfremt der stilles krav om, at gennemsyn af private arkivalier, hvori der måtte findes ophavsretligt beskyttede dokumenter, i hvert enkelt tilfælde forudsætter samtykke fra ophavsmandene eller deres arvinger, vil administrationen af benyttelsen af sådanne arkivalier efter de to institutioners opfattelse blive

vanskeliggjort til skade for den humanistiske og samfundsvidenskabelige forskning.

På denne baggrund kan ministeriet tilslutte sig, at der gennemføres en kollisionsregel også for private arkivalier, der er afleveret til et offentligt arkiv. Ministeriet finder imidlertid, at hensynet til ophavsmandenes rettighedsmæssige interesser må føre til, at kollisionsreglen for private arkivalier får en mere begrænset rækkevidde end den tilsvarende regel for offentlige arkivalier.

Tilgængelighed af private arkivalier giver ikke anledning til tvivl i forhold til den ophavsretlige beskyttelse, når den afleverende part er indehaver af ophavsretten til de pågældende arkivalier. Dette er imidlertid ikke tilfældet, hvis et privatarkiv rummer materiale frembragt af en anden person. Som eksempler kan nævnes en forfatters private breve og ikke-offentliggjorte manuskripter, der afleveres til fx Rigsarkivet af adressaten eller dennes efterladte, men hvor det er forfatteren eller dennes arvinger, som har ophavsretten.

Kulturministeriet finder, at sådanne værker, der ikke tidligere har været offentliggjort, og som ophavsmanden kan have ønsket skulle behandles fortroligt, kun bør kunne gøres tilgængelige for almenheden i form af gennemsyn af de pågældende arkivalier på de offentlige arkivers læsesale mv. Hensynet til ophavsmandene tilsiger, at der ikke gives mulighed for uden samtykke fra rettighedshaverne at udlevere afskrifter eller fremstille kopier af sådanne arkivalier. Gennemsyn af private arkivalier, der er afleveret til offentlige arkiver, udgør efter ministeriets opfattelse et så begrænset indgreb i ophavsmandenes rettighedsmæssige interesser, at der ikke knytter sig afgørende betænkeligheder til gennemførelse af en sådan begrænset kollisionsregel vedrørende private arkivalier. Ministeriet har i den forbindelse især lagt vægt på, at tilgængelighedsreglerne i arkivlovgivningen og arkivmyndighedernes praksis for så vidt angår private arkivalier i sig selv giver en begrænset adgang til de pågældende arkivalier.

Til stk. 3

Forslaget til stk. 3 om retten til videre udnyttelse af værker, hvortil der er givet adgang efter stk. 1 og 2, svarer til den gældende ophavsretslovs § 24 a, stk. 2, og fotografilovens § 9 a, stk. 2, om aktindsigt efter offentlighedsloven. Som følge af den foreslåede nye bestemmelse i stk. 2 om tilgængelighed af arkivalier er der i forslaget til stk. 3 indføjnet en henvisning til stk. 2, således at også retten til videre udnyttelse af værker, hvortil der efter forslaget § 27, stk. 2, er givet arkivadgang mv., afhænger af de i øvrigt gældende regler.